

Ik begin met een vraag. Wie heeft er wel eens van gedroomd om beroemd te worden...?
Als kind willen we dat allemaal. Toch?

Wanneer we tiener zijn, willen we het ook nog steeds. En denken we misschien op onze beste momenten: ik hoef alleen nog maar ontdekt te worden, ik ben een natuurtalent!
Maar zijn we nog wat ouder, dan begint ons te dagen dat je dat niet zomaar wordt. Beroemd. Dat je een bepaald talent moet hebben – en daar dan keihard voor werken. Alles ervoor opzij zetten. Uren en uren studeren op je viool, urenlang stemoefeningen doen. Turnen in de gymzaal. Schaatsen op de ijsbaan. Uren en uren schrijven en schrappen, vooral veel schrappen, aan je boek. Eindeloos audities doen en toneellessen volgen.

Of was je droom misschien meer: ik wil rijk worden...?
Ook een mooi levensdoel. Heb er vroeger wel over gefantaseerd. En dan zo'n oud huis kopen aan de Italiaanse kust, hoog op de rotsen met schitterend uitzicht over zee...
Maar rijk, ook dat word je niet zomaar. Ik herinner me nog iets wat een vriendin tegen me zei. We waren een jaar of 23. Zij zat op de sociale academie. Ik studeerde theologie. Ze zei: we moeten ons er maar bij neerleggen: we hebben de verkeerde opleiding gekozen. Wij worden nooit rijk. Tenzij we een rijke kerel aan de haak slaan...

In deze dagen lees ik een boek van de schrijver Paulo Coelho: 'de winnaar staat alleen'. Hij beschrijft hoe het eraan toegaat op het jaarlijkse filmfestival in Cannes. De plek waar de rijken en de beroemdheden elkaar treffen. Waar jonge schoonheden hopen ontdekt te worden. Waar sterren bang zijn niet meer mee te tellen, omdat ze de 30 zijn gepasseerd. De sfeer van harde concurrentie. Van schandalen die in scene worden gezet met als doel de publiciteit te halen. Van glitter en glamour, maar vooral van angst niet gezien te worden op de rode loper. En bijna iedereen stelt zich de vraag: waarom doe ik dit? En beseft dat hij ermee wil stoppen. Maar kan het niet, want roem en rijkdom werken op dezelfde wijze als een verslaving aan hard drugs. En die verslaving laat je nooit meer los.

Vandaag trekt Paulus van leer tegen die verslaving. Of liever: tegen wie zich hieraan overgeeft. Aan de waan van belangrijkheid. Aan het streven naar roem, naar invloed, naar macht. "Pas op voor die honden met hun kwalijke praktijken, pas op voor die versnijdenis van ze!" Een felle uithaal. En even later: "wij laten ons voorstaan op Christus Jezus, niet op onszelf." Dát is het dus. Hen, die anderen, gaat het om eigenroem. Het gaat ze niet om de boodschap van Christus. Die verdunnen ze, een beetje of misschien wel veel. Het maakt ze niks uit, als men hén maar ziet. Naar hen luistert. Aandacht heeft voor hén.

We kennen ze allemaal wel: mensen die vooral zichzelf graag horen spreken, die nooit meer ophouden als ze eenmaal zijn losgebrand. Die zichzelf belangrijk maken en zich heel wat voelen. Velen hebben het niet eens door. Ze zijn gewend het middelpunt te zijn. Of ze missen eenvoudig de interesse voor de ander, ze leven in hun eigen bubbel.

Als we eerlijk naar binnen kijken, misschien zien we dat trekje dan ook wel in onszelf... Willen we niet allemaal gezien worden?

Het zijn soms persoonlijkheidstrekjes. Eigenschappen die we in ons hebben of hebben aangeleerd. In dat geval zijn ze vooral irritant voor anderen. Soms pijnlijk, wanneer je tegen beter weten in hoopt dat die ander een keer aandacht zal hebben voor jónu. We plakken er soms een etiketje op: autisme. Narcisme. Schizotypisch gedrag.

Maar waar Paulus boos over wordt, dat is vermoedelijk gedrag dat nog een tikje verder gaat. Egocentrisme die geen grenzen kent. Gedrag dat te maken heeft met verslaving aan aandacht en roem. Gedrag dat uiteindelijk destructief is, voor jezelf, mogelijk ook voor anderen.

Wie hier ook vorige week was, vraagt zich misschien af: hoe zit het dan met wat we toen hoorden? Met wat Paulus eerder in die brief zei? Ook toen had hij het over die anderen. Mensen die de boodschap van Christus verkondigen uit geldingsdrang. Die ervan profiteren dat Paulus gevangen zit, hij kan daar nu immers niks tegen doen. Maar toen zei hij ook: "wat doet het ertoe! Wat telt is dat Christus verkondigd wordt. Of het nu uit valse of oprechte motieven gebeurt – dát het gebeurt verheugt me." Waarom nu ineens zo'n andere toon?

Het is misschien niet zo vreemd als het lijkt.

In het begin van de brief probeert Paulus verbinding te maken. Hij zit gevangen – in Efeze, of in Rome, we weten niet waar. Hij kan niet weg. De wereld buiten is onbereikbaar voor hem.

Hij heeft behoefte aan contact met mensen die geraakt zijn door Jezus. Net zoals hij dat is. Mensen die begrijpen wat zijn missie is, zijn levensdoel.

Is een vriendelijk en positief begin dan niet wat nodig is? Misschien kan een vlam van hoop en warmte de duisternis verdrijven. Daarom hoort psalm 85 bij deze adventszondag. Er is zoveel duisternis, zegt de psalm. Maar laten we niet alleen daarnaar kijken. Laten we vooral van onszelf àf kijken: naar het licht. Naar Gods liefde die we overal om ons heen kunnen zien. Laten we blij zijn, laten we ons verheugen, ondanks al die grote wereldproblemen waarin we machteloos staan, en ondanks het verdriet en de moeite die we in ons eigen kleine leventje meemaken. Laten we blij zijn met wat binnen ons bereik ligt en waarmee we een klein verschil kunnen maken – zoals olieballen kopen waarmee we Grace Home en Aghaiani steunen.

En nu, nu hij verder komt in de brief, benut Paulus de gelegenheid om er nog wat meer over te zeggen. Een waarschuwing. Pas op. Je kunt erin verstrikt raken: in eigenroem.

Is dit een geheven vingertje? Pas op...?

Hoe vaak is dat er niet van gemaakt. Paulus de leraar. Paulus die ons wel even zal vertellen hoe het allemaal moet en hoe het allemaal zit.

Maar het boeiende is dat hij dat hier helemaal niet doet. In tegendeel. Hij schrijft vol zelfspot: ik heb nog eens reden om op mezelf te vertrouwen! Mensen, wat was ik rechtvaardig zeg. Letter voor letter volgde ik de wet. Ben besneden. Hoor bij één van de belangrijkste stammen van Israël. Ben gepokt en gemazeld in de leer van de Farizeeën. En was fanatiek vervolger van de gemeente van Christus...

Dan wordt hij serieus.

Ik dacht dat ik het allemaal goed voor elkaar had.

Ik dacht dat het erom ging je in het leven een positie te verwerven. Om belangrijk te worden. Groot te zijn. Beroemd. Machtig.

Maar nu weet ik beter. Nu weet ik dat het illusies zijn. Dat ze werken als een verslaving en een gevangenis. Nu weet ik dat wat écht belangrijk is, van God komt. Dat het niet gaat om mij, maar om Christus. Hij is nu het middelpunt van mijn leven. En ik besef: alles wat ik ben, en alles wat ik ontvang, krijg ik van God.

Het betekent dat ik niet meer de slaaf ben van mijn buik. Dat welvaart en status niet meer het belangrijkste voor me zijn. Dat het gaat om andere waarden – mededogen; betrokkenheid; mildheid; solidariteit; liefde. De waarden die Christus voorleeft. "Ik wil Christus kennen en de kracht van zijn opstanding ervaren, ik wil delen in zijn lijden en aan hem gelijk worden in zijn dood, in de hoop misschien ook zelf uit de dood op te staan."

Ik ben er nog niet, zegt Paulus.

Ik weet dat het nog aan alle kanten hapert met mij. Dat ik nog een lange weg te gaan heb.

Het kan me soms moedeloos maken. Over mezelf. Over de wereld. Zeker als ik denk aan hoe er mensen zijn die zeggen namens Christus te spreken, maar intussen voornamelijk oog hebben voor zichzelf.

Maar laten we niet alleen daarnaar kijken. En niet blijven hangen in onze eigen beperktheid. Laten we vooral van onszelf àf kijken: naar het licht. Naar Gods liefde die we overal om ons heen kunnen zien.

Dan zal de vrede van God, die alle verstand te boven gaat, ons hart en onze gedachten in Christus Jezus bewaren. (Fil. 4,7)